

HÄMEEN SANOMAT.

Hämeenlinnan kaupungista

N:o 71.

Perjantaina Syyskuun 7 p.

1883.

Tilaukshinta: jakamispaijoissa Hämeenlinnassa kolo wudelta 3 marffaa, kolmelta neljännes-wuodelta 2 m. 50 p., puolelta wuodelta 1 m. 75 ja neljännefeltä 1 marffa Hämeenlinnan postikonttorissa kolo wuodelta 4 m. 11 p., kolmelta neljännes-wuodelta 3 m. 37 p., puolelta wuodelta 2 m. 38 p. ja neljännefeltä 1 m. 37 p.; muissa postikontto-oireissa kolo wuodelta 4 marffaa 29 p., kolmelta neljännes-wuodelta 3 m. 52 p., puolelta wuodelta 2 m. 48 p. ja neljännefeltä 1 m. 43 p. — **Kuulutuksia ja ilmoituksia** otetaan vastaan Hämeen Sanomain kirjapainossa ja toimituksen luona. Hinta 10 penniä pieneltä riviltä takasiwulla ja 15 p. etusiwulla. Kuotfalaiset suomenetaan ilman eri maksua. — **Jakamispaijat:** lehden kirjapaino ja herra Kronholmin leipuripuoti sekä herrain Strömberg'in, Wahlsberg'in, Grönlund'in Grönfors'in puodit. — **Toimittaja:** A. E. Fawén, asuwa kauppias Grönlundin talossa.

Ensi sunnuntaina saarnaa:

Suomalaisen puolipäiwä-saarnan kello 1/2 10
Pastori Öller.

Kuotfalaisen puolipäiwä-saarnan kello 12
Pastori Appelqvist.

Käynti Urjalan referwilaitoksessa.

Tekä mieleni käydä katsomasja asemewollisten referwilaitosta Urjalassa. Owathan referwiläiset nuorukaisiamme, joiden suhteen ei ainoallekaan kansalaiselle liene yhdentelewää, kuinka he wiityhwät oudossa asemassaan. Ohwä tilaisuus tarjoutui erään towerin seurassa. Lopen, Kengon, Kalwoilan, Tamelan ja Urjalan takamaita elokiuun 20 p:nä matkustettuumme, aukeni wiidoin eteemme kaunis tafanko, jolla Urjalan rautatienasema ja sen takana referwin asumukset sijaitsewat. Paikalle saawuttuumme oliwat pojat parailaan toimisjaan ulkona. Kenttä, jolla toiset harjoitustemppuja tekivät, oli wasta osaksi tafotettu, jonka tähden toiset pistiwät ojaa kuuwatafseen kentän walmistamatonta osaa. Kaikki näytti kähwän tarmon takaa ja reippaasti. Kun marsfittiin, käännyttiin ja „naplitfoota“ tehtiin, tapahtui tosin, että milloin riwi wähän wäristyi, milloin joku „Simo“ oikean jalan sijasta astui wafemmalla, milloin taas jonkun „Kauskan“ kiwäri lensi olalle, kun oikeastaan olisi pitänyt siwulle pistää. Mutta joskin otaksomme mahdolisefski, että parantumatonta „Sven Dufwan“ sukua elää maailman loppuun asti kaikissa kansoissa, on kuitenkin huomattawa, että wieraskieliset komentosanat, jotka ilmaa tärisyttiwät, owat kaikillekin, mutta eritenkin kankeakielisille ja mielisille waikeat oppia niin tajuamaan, että tuota pitaa woisi niitä seurata. Sentähden kuulikin „herrojen“ alaupfierien komentosoppaanja hohstääwän jollakin suomalaisella kästhy tai kielto-sanalla. Toki oliwat pojat puolentoista wiikon kulussa jo paljon oppineet; utteralla työllä 6 tuntia päiwäässä woipi aina jotakin aikaan saada.

Kello noin 11 kuului kutsumus päiwälliselle. Häthätää koottiin „plutonit“ yhteen ainoaan, pitkään riwiin ja marsfittiin hikihatussa laulaen kasarmiin. Nyt olimme tilaisuudessa katsella poikia lähempää ja seurrustella heidän kansan-

ja. Kaikilla oli iloiset naamat, joista mielen ja ruumiin raituus loisti. Minne wain kääntyi, kuuli thytthwäisyhtyä ja kiitosta. Päälliköstä, hra kapteeni Forsstén'istä, pidettiin paljo. Hänen monia ansoitansa kuului olewan sekin, että ruoka aina on terweellisistä ja hhwää. Jos „lewerantöreillä“ on jolloinkin halua tuoda kethnoja ruoka-aineita, hylätään ne paikalla kurjastelematta. Aterian alussa oli kapteeni itse tarkastamassa keitoksia. Ruokahuone, joka on samassa riviissä keittohuneen kanssa, on niin kutsuttu „katos“ ilman seinä ja lattiaa, joten se on erittäin taroitustemmukainen kethllä lukuisille aterioitsemulle. Kullekin oli jo aamulla jattu päiwää warten tawan mukaan kaffi isoa, kuuwaa ja hhwää leipää. Kädesjä iso wenkale, jolle toiset oliwat omaa woitaan lewittäneet, komennettiin pojat järjestyksessä ruokahuoneen eteen, ruokaluku luettiin ja kaffittain astuttiin sisälle, pöhdältä otettu astia toisesja kädesjä, hhykin seinässä olewan aukon eteen, jossa ijosta saawista ajettiin soppaa kunkin astia tähteen. Soppa, jota pynnöstä sain maistaakseni, oli hhywin walmistettu tuoreesta lihasta ja perunoista, ja mitä maukkainta, jotta itse „Sääksmäen keisarikin“ näytti terweellä ruokahalulla hhywän portioninsa loppuun, kerrottiinpa, että joku Matti oli hhynt neljäkin wadillista. Kun lisäksi kuulimme, että aamiaisefski annetaan 3 silakkaa ja 1/2 tuoppia tuoretta maitoa sekä illallisefski hhwää rhyiniwellä halun mukaan, olimme hhywin thytthwäiset referwin ruokalaitokseen.

Mitä kasarmirakennukseen tulee, oli sekin tietysti niinkuin olla pitää. Niin ala- kuin yläkerrassa oli awarat kähtwät keskellä ja seinillä. Niillä woipi waikea tanssia, kuten pojat sanoiwat wälissti tekewänsfäkin jonkun „Kunnarin“ pulloon puhaltasessa ja toisen towerin rautapeltiä päristäessä. Kähtwien wälillä owat wuoteet sijoitetut kasrnan tapaisissa osastoisissa, niin että kussakin osastossa on kolme wuodetta, tuskin nähwä lauta wälissä, aina wieretysten. Wuode oli tehty olista, puhdas lakana ja thynh päällä, peitteenä sinelli; warsiin monella oli oma peitteesjä. Kunkin sotamiesaju oli hänen wuoteensa kohdalla, hhwä kiwäri pnystysjä ja waatteet naulassa, walfojet housut, lhyht-

taffi ja sinelli, kaikki karheasta kankaasta. Toisin paikoin tapasi perin pieniä waatteita, joita oppaamme sanoi „tusi-napoikien“ omiksi, joten neljännen plutonin miehiä nimitettiin. Waatteet nähtiwät siis olewan miestä myhötin, ei mitään femmoisia turkkilaisia roimahoufujia, joihin kaffi mahtuisi, ei taffia, joissa hullunkurinen ilmalaufku takana pullottaifi, kuten tuonnoin kirjoitettiin Artjärwellä olewan. Mutta mitään ilmalaufkua ei tarwittukaan kasarmiin ilmaa kuljettamaan, sitä tulwasi hhyllin hhyllä awarista owista ja ikkunoista, wieläpä kaikki paha ilma pääsi wapaasti noufemaan ulos katossa olewista monista ja ijoista luukuista. Eipä ihme, että pojat terweitä oliwat, niin että pikkufella wäliskäärillä olisi todella ollut syhtä toiwoa toista työalaa; ei ainoakaan ollut wielä sairastanut. Päitfi wafinaista kasarmia kuului laitokseen tietysti joukko muitakin rakennuksia, joista toiset oliwat keskeneräisiä, niinpä asumus päällikköäkin warten, jonka tähtyi majaila läheisesjä talossa. Kartano tarjosi miellyttävän kokonaiskuiwan. Toiwottawa waan on, että wasta pidettävässä hhyinisjä ollaan mitä tarkimpia, jott'ei ainakaan mitään femmoista hhywäkyhttäisi, kuin esim. kasarmirakennuksen katto, jonka sanoiwat jo wuotawan oikein oiwa tawalla.

Mitä tärkeimmästä arwosta laitokfelle on kuringpito. Jos mokomassa nuorukaisparwesja pääsisiwät pahat tawat wallalleen, kuka aawistaisikaan niiden seurauksia. Todella iloista oli kuulla, että ainakin Urjalassa noudatetaan järkähtämätöntä järjestyttä. Kukaan ei saa ilman luvatta liikkua kasarmilaitokfse oman piirin ulkopuolella. Jltaijin ja aamuisin pidetään „huuto“. Kello 9 illalla tulee jokaisen olla kasarmisja ja wiimeistään kello 11 wuoteella. Koko hhyön walwowat wartijat sisällä ja ulkona. Sunnuntaijin kähdään kirkossa, joka on puolen peninkuorman päässä kasarmista. Jos uteliasta nuorisoa hhy-päristöstä kerähtyy, kuten eritenkin sunnuntaijin kuuluu laita olewan, saawat referwiläiset tosin wapaasti seurrustella heidän kansansja, mutta hhydeksän tultua ajaa poliisi kaikki pois kasarmen piirisstä. Siweellisyyden waatimuksia vastaan ei rikota; jos joku laskettelee riwoja sanojakin, saa teräwiä muistutuksia towe-

reiltaan. Siten wallitsee laitokfessa yleensä hhywä henki; jota todistaa sekin seikka, että „putkaa“ on tarwittu kähtää taroitukseensa wain yhden ainoan kerran kolo kesänä.

Näin ollen on referwilaitos kiitettävä laitos kaswattamaan kohdastansa kansaa hhywään järjestykseen jokapäiwäisesjä elämäsäkin, puhumattakaan sen wafinaisesta merkityksestä rakkaan isänmaan puolustuslaitokfena, joka siten tulee kansallisefski, perehtyy kansan kaikkiin kerroksiin. Eipä tarwitse, ei saa kenenkään isänmaau hystävän sitä kammoa. Olkoon se lempilapsemme, kansallisen ujuuden ja puhtaan siweyden esikuwa ja kehittäjä, kaswakoou se kansamme iloksi, sen tulewaisuuden turwaksi!

Referwilaitokfse ihailija.

Keskustelu Etelä-Hämeen kansakoulu-opettajain piirikuntakouksessa Janakkalassa 15 p. kesäk. 1883.

(Sattoa 68 n:roon).

Opettaja Nieminen suostui jo lausuttuun aatteeseen sillä lisäkyksellä, että 1:llä wuosiojastolla luettaisiin lhyht katekismo lhyhillä selityksillä, toisesja sama laweemmin selitettynä ja 3:lla ja 4:llä Swebilius'en selitykset.

Opettaja Saarinen myhnsi Swebilius'en selitysten kotithynä lukemisen sittäkin syhstä, että neliosastoisesja kouluissa tosinansa on punte sopiwasta kotithystä. Ensi alussa olisi niistä luettava femmoiset kappaleet, jotka lhyhen selitykseski sopiwat ja owat helpomat hhyvärää. Waikeimmat ja kielen puolesta wirheellisemmät saisiwat aluksi joko jäädä pois tahi olisiwat ne kielen puolesta korjattawat ja selitettawat. Silloin on näisjä selityksissä turwa oppilaalle opettajan antamain selitysten suhteen, kun suusanalliset selitykset muutoin helposti haihtuwat. Kerran hhyvärrettnä woisi Swebilius'en selitysten waikeammat kappaleet milloin tahansa muistiinsa jaada.

Maisopettaja Wikander ei myhskään luullut puheena olewia selityksiä misfään hhylytksi, arweli waan olewan wafpauuden kähtää lehtori Järwisen, Kurg'in y. m. selityksiä, jopa Swebilionkin, misfä waan sopii, mutta koneellisuutta tah-toi puhuja wälttää ja kuuli sittä epäfo-pua syntyneen.

Puheenjohtaja past. Ilmanen katfui myhskiin parhaaksi, että lhyht katekismo olisi opetuksen pohjana ja kristinopin päätotuudet sen johdolla opetettaifi wa-

vaassa opettajan itsenäisesti kyhätyssä järjestelmässä. Sitä tehdesä sopi heittää filmähäkkiä Swed. selityksiin, joitten ulkoa lukeminen on muuten pääasiallisesti kodin welvollisuudeksi katsottava. Mutta Swed. koneellisesti kotona ulkoa luettuna on sanallisesti liian tutua, että sitä yksinomaaisesti, orjalaisesti seuraamalla voisi uskonnolliset totuudet saada kyllin hawainnolliseksi lapsille. Kielienkin lait esim. sellenewät parhain jotakin wierasta kieltä opetettaessa. Jos taas ei ole takeita opettajan kyhästä saattaa uskonnollinen aineisto järjestelmään, siinä suhteessa on tietysti parasta yksinkertaisesti pitää Swed. auktoriteetina; mitä siten lapsen tiedossa jää wajakaksi, ehtä muisti wastaisuudessa korjaa.

Pastori Söderman lisäsi jälkityhmykseen koskewana, olewan wakuutettu, että epäsoju papiston ja opettajain välillä jo on haihtumassa, kun sanomalehti = rettelötkin näyttävät loppuneen. Missä sitä vielä on olemassa, siellä olisi parasta, että pappi etsii opettajaa ja käwisi ahkerasti kouluopetusta kuulemassa tullaksensa täysin wakuutetuksi, mitä koulussa opetetaan. Jos taas ei pappi sitä tee, etsiköön opettaja häntä ja kokekoon sopiwalla tawalla suositella.

Pastori Ryander katsoi sowingollisen wälin syntyvän siten, että kumpikin tunsiwät kutsujensa olewan työskennellä kumppanina samalla työlalla ja huomaisimat, ettei siinä wain ihmisiwisaus auta. Missä taas Jumalan pelko ja rakkaus on elämän waimana, siinä on nöhyyski, ja omain waimain riittämättömyyden tunne pakottaa opettajaaki puhumaan ja seurustelemaan papin kanssa.

Puheenjohtaja past. Ilmanen huomautti, ettei aina ole elämää ja sen puutuksessa on turwattawa ulkonaisiinki keinoihin sowing säilyttämiseksi. Papilta toki tulee odottaa enemmän elämän wiisautta, että hän aina kaitissa epäohdisfain ottaa ensi askeleen lähestymiseen, hankkia omatafeisen wakuutuksen koulun opetuksesta. Mutta jos ei hän näin tee, waan sen siaan luottaa jyrkästi liikkuiwii juttuihin ja muuten osottaa horjuwaa kantaa, on sowing säilyttäminen mahdotonta.

Nyhyellä loma-ajalla, joka nyt seurasi, piti opett. Saarinen lyhyen kansakoulun oloja walaisewan luennon, kertoen aluksi rakkaan Suuriruhtinaamme Keisari Aleksander II sanat: toimittakaat enemmän waloa kansalle, sekä miten kansakoululaitos näiden armollisten sanojen johdosta tohtori Sognæus'en suunnittamana ja johtamana syntyi, mitä wastuksia sen oli läpikäytävä, miten se oli ensimmäiset myrskyt kestännyt ja mitkä onnelliset suhteet sen tulewaisuutta suojelewat. Sitten loi hän filmähäksen kansakoulun sijaiseen elämään ja siinä kohtawiin waikeuksiin, osottaen, miten mahdotonta yhden opettajan on kelwollisesti johdattaa neliosastoista koulua. Kaawoja siinä kohden on tosin ulkomaalta tuotu, mutta käytännössä kelpaamattomia, jontakähden tämän pulman kelwollinen ratkaisu olisi kansakoulujemme suurin hywäntekijä. Edelleen kuwaili puhuja, millä tiireellä läkshyt ovat wähemmässä kuin neljännes tunnilla kullakin osastolla suoritettawat, jotta oppilas ei paljon muuta ennätä huomata kuin sen, että opettaja tuli ja taas meni, jättäen hänet ällistyneenä wasta saatua uutta läkshyänsä katselemaan, ei vielä kyllin selwenneenä wanhankaan suhteen. Tämä pakollinen tiire, jonka seurauksia eri oppiaineisissa puhuja tarkemmin kuwasi, ei suinkaan ole otollinen herättämään oppilaisissa mielthymystä, tiedonhalua ja tutkimisintoa, waan päinwastoin masentamaan hilpehtä ja mielen eloisuutta, joiden säilyttäminen kuitenkin on menesthksen ensimmäisiä ehtoja. Luento

päätti toivotuksella, että pieni mies merestä nousi tämän tammen kaadantaan, että nämä raskauttawat usmat katoiwat ja nuoruusiemme kaswaisiwat ripeämielelliseksi, toimintakyhäiseksi kunnon kansalaisiksi.

Keskusteltiin sitten yhteydessä 6 ja 12 tyhmyks: Onko kouluhylyhä lituksen antama kurssiehdotus ja sentuntijako käytännössä synnyttännyt waikeuksia?

Ja Eikö olisi suotawa, että muodostettaisiin samanlainen lukuennätys piirikunnan kouluille?

Pastori Söderman kertoi eri osastojen tyhjärejestyksen sowingittamisen ja tunteihin löhtämisen kaitkia waadittuja aineita warten olleen tuskallisen tyhön. Toiwoi opettajain ilmaisewan, mitä järjestystä oliwat noudattaneet ja miten asiassa yleensä menetelleet.

Opett. Nieminen tahtoi eroitetuksi kaksia asiaa: 1:ksi, onko kurssiehdotus hywäksyttävä ja 2:ksi, mitkä sen waikeuksista owat, nyhyisiin oloihin katsoen, liiallisia, toiwoi osaltansa ehdotusta historiasa ja luonnonopissa supistettawan.

Opett. Sohlman ja Saarinen tahtoiwat poistaa mittausopin, jota wastaan opett. Nieminen ja rusth. Jusila puolustiwat sen psyyttämistä, koska se järjen kehitys-aineena on tärkeä ja maanwiljeliällekin käytännöllisesti tarpeellinen sekä edistää piirustuksen ja käsitöitten onnistumista. Nyhyntäen kaiten tämän katsoiwat edelliset sitä kuitenkin wäjä-arwoiseksi erittäinkin tyttöoppilaille, mutta pojillekin, koska tunnilla wiikossa mitättömän wäjäen ennätetään. Jos sitä tahdotaan oppia, on tuntia ehdottomasti lisättävä, ja jos ei sitä woi-da, on koko aine jätettävä ja ainoakin tunti otettava muille aineille, esim. laskennolle, jossa nyhyinen tuntimäärä oli hawaittu riittämättömäksi. — Kirkonhistoriasfain katsottiin Apost. Tevoja liian laweiksi, jotta lapsen on waikea niitä lukeissa saada mitään historiallis-ta johtoa säilytetyksi.

Opett. Sohlmanin ehdotuksesta wälittiin toimikunta likemmin tutkimaan lukuennätystä ja antamaan ehdotuksensa. Tähän wälittiin: naisopett. Ryander, opettajat Leimu ja Ar, johtokuntien esimiehet Sarelin ja Jusilainen sekä puheenjohtaja, piiritarkastaja Ilmanen. (Jatk.)

Hämeenlinnasta.

— Testamentti. Puheenjohtaja ilmoitti Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kokouksessa viime keskiviikkona, että kenraali Otto Furuhjelm wainaja oli testamentissaan määrännyt jälkeensäwästä omaisuudestaan seuralle 25,000 ruplaa joista 6,000 ruplaa korfoineen meneewastaisuudessa Honfolan kartanoon Urjalassa perustettawalle kansakoululle, ja jäljellä olewien 19,000 ruplan korfoista wuosittain 2,000 mk. Historialliselle seuralle Helsingissä. Seura päätti ryhtyä tarpeellisiin toimiin testamentin waltwomiseksi.

— Huoanpito läänin sairashuoneessa Hämeenlinnassa tarjotaan wähimmän waiwalle kolmeksi wuodeksi huutokaupassa, joka tämän syyskuun 29 p. k:lo 12 p. tapahtuu läänin kontttoorissa.

— Rakki wajaa, jotka oliwat Suomen sotalaitoksen omat, myytiin täällä Wenäjän insinööri-laitokselle 2,500 markasta.

— Waalieddotus. Kirkkalan kihlakunnan henkikirjuri-wirtaa hakeneista on asetettu 1:seen sijaan Lempälän nimismies E. J. Breitholtz, 2:seen Kuopioisten nimismies M. Krook ja 3:teen ylimääräinen kamarikirjuri E. D. W. Bergius, joka on saanut Kuvernöörin puoltosanan. Muita tähän wirtaan pyrkijöitä ei ollutkaan.

Hämeen läänin herra Kuvernööri sai eilen Tampereelta näin kuulowan sähkösanoman:

„Eilen kello 7 illalla pääsi tuli walloikeen liinatehtaassa. Ripinöistä syttyi kello 1 yöllä eräs lautainen makasiini, jossa oli 1,000 lästia hiiliä. Kolmas, neljäs ja wiides kerros kehruhuoneuksesta n:o 1, koko n:o 2, jossa oli walfaisu-laitos ja enin osa rakennuksesta n:o 3 joutuiwat tulen uhriksi. Hiilimakasiini palanee useita päiwä.

Sajanus“.

— Raittius-kokouksessa Naumalla toisja sunnuntaina oli, kuten R. S. kertoo, pari sataa henteä saapuwilla, niiden seassa muutamia Lapin pitäjäläisistä. Sittetuin kappalainen Wegelius oli

lyhyesti selittänyt Rom. 14: 13—23, ruwettiin keskustelemaan raittiudenseuran perustamisesta, jota useimmat tuntuimat suosiman. Muutama läsnä-olijoista wälitti m. m. sitä, että viime wuosina naisetkin owat ruwenneet juoppoutta harjoittamaan, jota lausuntoa ei yksikään wastustanut, ja mahtaa se siis olla tosi. Noin 20 henkilöä ilmoitti itsensä raittiudenseuran jäseniksi ja he wälitsiwat keskenänsä wiisimiehisten toimikunnan, jonka tulee laatia sääntö-ohdotus ja sen tehtyä tuttua kokoon yleisö siitä keskustelemaan.

— Kirkkoherran walaisia Längelmäellä t. k. 2 p:nä sai kappalainen Tammelassa w.-kirkkoherra A. Krant 154 ääntä, kappalainen Turan kappelissa M. B. Saakkola 1,307 ääntä ja kappalainen Mastussa J. D. Sandberg 35 ääntä.

— Opettajaksi Raision kansakouluun on johtokunta walinnut kansakoulun-opettajan Emanuel Tamminen Koston kappelista Lammin pitäjää. Miin kertoo „Aurora“.

— Waasan rautatien rakennuskomitean jäsenet owat palanneet tarkastusmatkaltaan. Rautatie on hawaittu olewan hywässä kunnossa. Pienempiä töitä, warsinkin maalaustöitä asemilla, on vielä kesken.

— Waltionrautatiet. Ilmoitus liikeestä waltionrautateilla Suomesa viime heinäkuun kuluesja:

Helsingin—Hämeenlinnan—Pietarin rata-osalta:

	1883.	1882.
M.	P.	M.
Heinäkuulta . . .	566,494: 63.	633,186: 27
Edellisiltä kuult. . .	2,810,248: 47.	3,093,892: 46.
Yhteensä Sm. . .	3,376,743: 10.	3,927,078: 73

Hankoniemen—Hywinkään rata-osalta:

Heinäkuulta . . .	21,577: 57.	26,935: 84
Edellisiltä kuult. . .	167,916: 43.	169,903: 79.
Yhteensä Sm. . .	189,494: —	196,839: 63.

Turun—Tampereen—Hämeenlinnan rata-osalta:

Heinäkuulta . . .	123,214: 08.	147,027: 50.
Edellisiltä kuult. . .	628,951: 73.	663,345: 65.
Yhteensä Sm. . .	752,165: 81.	810,373: 15.

— Maatilan myynti. Seeetan maatilan Nastolan pitäjässä owat protokollasfiteeri E. Ehrnroothin perilliset myyneet noin 125 tuhannesta markasta ministeri-waltiosfiteerinapulaiselle, kenraaliluutnantti R. Ehrnroothille, joka toukokuun 1 p:nä 1884 ottaa tilan haltuunsa. Miin kertoo S. M. S.

— Kaartin pataljoonasta erotettiin toispäiwänä jälellä olewa osa wärwätthä miehistöä, joka teki kolmannen pataljoonan koko miehistöstä. Tämän mie-

Muistelmia Hämeestä.

II.

Pohjalais-Maija.

Kirjoittanut Kah.

(Jatkoa 69 nroon.)

— En, isäni, sillä ensikkitin en olisi woinut häntä seurata lisäämättä hänen onnettomuuttansa, ja sifki toiseksi sanooan sanassa: „Joka rakastaa isäänsä tahti äitiänsä enemmän kuin minua, ei hän ole minulle sowelias.“

Rauhasa ja lewossa taas joku aika edelleen elettiin. Mari tosin oli entistään murheellisempi, ja siihen hänellä oli omat pätemät syynsä; ja nuot ikäwät huhut, joista Bynnölän klistaustralfoossa oli puhe, saapuiwat Sunkreinin forwiin. Ja mikä ikäwämpää oli, Sunkreini rupesti näkemään huhujen olewan todenperäisiä.

— Miin nyt on laita, isä, sanoi eräänä iltana Sunkreinille Mari istuessaan pöytänsä äärellä. Luulin jo päässeeni „siitä toisesta“, mutta pethin. Luulin olewani korkealla kalliolta turwasja, waan lankefin kauheasti.

— Herra armahda, huokasi Sunkreini.

Ja hirweän hirweä oli Halkipohjan kulmalla melu, kun tapahtui se mitä huhu oli ennustanut.

Mari sai kärsiä häpeän: hänen sydämensä oli pakahtua ollessaan polwillaan kirkkoherran edessä, hän kun luki, miten tuo „eteenasetettu ihminen perkeleen nyhythystä ja oman pahan luontonsa houkutteesta oli langennut syntiin kuudetta kästhyä wastaan“. — Todella oli hän pahan wallasja; sielunsa oli pohjattomalla ikäwällä himonnut waiwua tuntemattomaan ihanuuteen, ja siinä sielunsa poltteesja oli hän haurastunut.

Mutta rehwänä rehwasteli upeassa Koimulassa Nisto. Ei se poika isäänsä tullut, sillä isä oli tarkka ja raitis talonmies, waan poika rupesti ankarasti herrastelemaan. Siinä perinnöllä laitteli hän ukajata kaluja, osteli hiljuria oruita, markkinoilla rupesti hän käymään ja wälewiä maistelemaan. Todella wahinto niin siwästä pojasta! Wiiden kolmatta wanhaan oli hän oiwa mies, eikä Mariin waiwutus häneen ollut suinkaan wäjäksi arweltawa. Mutta markkinat, korttipeli ja irstas seura wieroittiwat hänen mielensä tuosta pohjalaishepwukasta, sillä kielletty hedelmä on ihana nähdä, ja lupaa paljon, waan perästäpäin se karmastelee. Miin hänkin unohti wiattoman herttaijet onnensa päiwät Halkipohjan kunnahilla haaweksiwan Mariin kanssa, unohti ne, ja jos muistikin niitä, niin muisti hlenkatsella.

Toisesta pitäjäästä nai hän ja upporikkaan sai hän; ja komea oli elämä Koimulassa, siellä oli Jumalan wilja ja tanssi sydänten riemuna.

Pian se Mariin pikku Joel kuoli; Herra sen korjasi pois huonon äidin hoidosta, ajatteli Mari.

hietön käytös kuuluu olleen kaitin puolin fannollinen, joten on luultava, että he helposti saavat uusia paikkoja. Näin on määrittänyt sotamäki maasjamme päättänyt tehtävänsä, sanoo N. Pr.

— **Taipalsaaren kunta** ei tahdo kansakoulua. Viime elokuun 12 p:nä pidettyjä kokouksessa voittivat, kuten S. J. kertoo, koulun vastustajat äänestysessä noin puolella lauantaililla.

— **Mukaroita lumimyrskyjä** oli elok. 19 ja 20 p:nä kaikkialla Kärnteniissä, Itävallan keisarikuntaa. Vuolihypät hedelmät marjivat puista ja maa oli lumen peitosessa. Vasta vähän ennen kuin myrsky alkoi, aloitettiin siellä viljanleikkua.

— **Pumpulintulo.** Aleksandriasta ilmoitetaan, että pumpulia saadaan siellä tänä vuonna miljoona sentneriä enemmän kuin menneellä vuonna. — Amerikasassa on taas kivihiiliä maifuttanut että tulo jäänee 3/4 osaksi tavallista. Etelä-Karolinassa ja Texasin osissa supistuu paljoa vähemmäksi kuin viime vuonna.

— **Kreivi Arwid Posse,** Ruotsinmaan entinen pääministeri, on Snärestadin seurakunnan puolesta valittu kirkonkannan-ohjeiden lautamieheksi, jonka toimen herra kreivi on vastaanottanut.

— **Schiasassa hukkuneitten luku** tekee, äskettäin Napolista ilmestyneen luetelon mukaan, 2,443 henteä, nimittäin 1,992 Casamicciolasassa, 313 Foriosassa ja 138 Laganossassa. Casamicciolasassa hukkuneiden lukusssa on noin 100 matkusta jaa.

— **Dürrofooni.** Tämän nimiselle „pitkäformalle“ on eräs hra F. K. Dürr Münchenissä hankkinut patentti-oikeuden. Ilman sähköä avutta voi se yhtä selvästi kuin tavallinen telefoni johdattaa ääntä noin 15,000 jalan päähän. Ääniaallot johtaa pelkkä johtolanka.

— **Soturiteollisuus Venäjällä** tulee pian perustumaan oman maan raaka-aineisiin. „Nowoje Wremja“ nimittäin kertoo, että eteläisessä Venäjän maassa on peritetty runeta wiljelemään erästä amerikkalaisista „Sorgo“ nimistä kasvia, josta Amerikasassa valmistetaan soturia. — Ja kuuluu tämä kasvi hyvin menestyvän Venäjällä.

— **Parannuksia maanwiljelys-koneissa.** Englannin maanwiljelysseuran kokouksesta Dor'issa kertoo A. T. muutamia mielenkiintoisia uutisia maanwiljelys-koneiden osastosta. Niistä nimitämme seuraavia: Howard on laittanut sitomaloitoksen puimatoneen olensyhtäjänsä, että oljet jotta tulevat ulos sitotaan sitomusta yhteyksiin; Maynard on keksinyt erit-

täin kummaolaisen koneen, joka rautakäsitellä selvittelee puudut oljet ja sitoo ne yhteyksiin; niin ettei mitään huku ja voidaan leikata silpuiksi; Clayton ja Shuttleworth ovat varustaneet puimatoneensa survinlaitoksella, joka heti leikkaa puudut oljet ja tuffii jätteihin.

Wäärä käsitys.

Hämeessä matkustaisani kuulin usein puhuttavan asemelwoillisten wiennistä. Sanottiin esim.: „P. wiedzään tulewana vuonna sotamieheksi, jos Anttikin nyt wiedzään? Tulewana vuonna meidänkin poika wiedzään. Kai teidänkin poika jo 2 vuoden päästä wiedzään? Mitä tuolla wiemisellä oikiastaan taroitettaneen? Wenäläiset ottivat ennen sotamiehiä sitomalla ja Suomesakin on tätä tapaa jostus käytetty. Näyttää siltä etteivät meikäläiset vielä oikein käsittää, mikä erotus on nykyisen asemelwoillisuuden ja tuon muinaisen pakollisen sitomisen välillä. Nykyinen asemelwoillisuus laki perustuu siihen käsitykseen, että jokainen miespuolinen kansalainen, joka nauttii kansalais-oikeuksia, on myös melwoillinen suojelemaan sitä maata ja yhteiskuntaa, jonka suojassa hän elää ja jonka etuja hän nauttii. Maailman olot vaativat, että isänmaamme sekä yhteiskunnallisten etujemme suojelemiseksi taroitetaan asemelwoimaa; ilman sitä emme usko woivamme nauttia luotettavaa turwalisuutta. Ihmisen on tekeminen wapaasta tahdosta ja oikeuden tunnosta sitä, mikä on tarpeellista. Me kannatamme aseellista puolustusta eli sotawoimaa wapaasehdoista, ilman orjalista pakkoa, koska tiedämme sen melwoillisuudessamme. Wieminen ei moi siis tulla kysymykseen, paitsi jos joku on niin surkuteltawassa tilassa, ettei hymmää muuten asemelwoillisuuttansa täyttää. Sotamiehenä olo on joka miehen melwoillisuus, koska sotalaitoksella suojelemaan kaikkien etujain, koska sotalaitos on kaikille hyödyksi. Mutta kaikkien ei sowa olla warsinaisessa wäessä sotamiehenä; siihen ei kansan aika, eiwätkä warrat riitä. On siis katsottu sopiwaksi, että toiset kuuluvat n. s. warsinaiseen wäkeen, toiset taas waramäkeen, ja kosta ei moi kohtuuteen perustuman lain nojassa määrätä, kenen olisi oltawa warsinaisessa wäessä, kenen waramäessä, käytetään arvomista avufeinona. Arwanosto ei tarkoita siis mitään orjalista pakottamista, sillä waan koitetaan, kuka saa täyttää melwoillisuuttaan warsinaisessa wäessä, kuka waramäessä. Kumpi ihmiset tuon

tajuaisivat, ettei tairwitisi kuulla noita formaan mielaisemia lauseita wiennistä!

Muutamit rustholin pojat ja isännät kuuluvat olewan wastahakoista asemelwoillisuuttansa täyttämään. Heille on warmon alentawaa olla samassa rivissä renkien ja torpparien kanssa. Semmoiset mielipiteet ovat asemelwoillisuuden henkeä vastaan. Kansan pitää sulaman yhdeksi, pitää oppiman toisiaan tuntemaan ja armossa pitämään. Siihen on leiriharjoitussisäin hymää tilaisuutta, jota ei pitäisi wäärin käyttämän.

Kuulin erin-omaisesti surkuteltawan talon isäntää, kun heidän täytyy käydä wieserwiharjoituksissa. Kysyähän isännälle tahtoo tulla kotoa poisjaloista isompia wahingoita kuin palvelijalle, mutta he jalkawat tawallisesti kärsiä wähiä isompia wahingoita kuin köyhemmät ihmiset. Moni wähiwarainen tuntee 10 markan wahingon isommaksi kuin rikas 100 markan. Ei siis sytä joutawia itkeä.

Matkustaja.

Elämän onni on hetken wallassa.

Emmefö ole huomanneet tämän wäitteen alinomaan toteutuman? Emmefö joku päivä, sekä hengen että luonnon maailmassa, näe niin tapahtuman? Miin tosiaankin, jos silmäme wain ovat wähiänkin tottuneet. Rikokset ja kunniaattomuus, synti ja kalwaawa omatunto ovat elämässä yhtä eroamattomat, kuin päivä ja walkeus, kuin esine ja warjo. Luemme tämän järkähtämättömän lain kansantien historiasta, johon katoomat omilla piirteillä on kirjoitettu, että synti syökee kansat kadotukseen. Sama laki johtaa yksityisen indiwiidin elämää: synninpalkka on rangaistus, ylönkatse ja — menetetty tunnon rauha. Useinkin yffi ainoa harha-asel, tunnin, minuutinkin antauminen himojen waltaan, saattaa syöstä ihmisen rikokellisuuden mustaan sywytyteen, sywytyteen, josta noustakseen hän saapi kuluttaa monet pität wuodet. Wieläpä on tapahtunut niinkin, että, so-wittaakseen filmärpäpähksen harhausta, moni on saanut uhrata koko elämänsä onnen. Ainoastaan päivän seurustelemisen juomarien kanssa, hetkisen istuminen pilkkaajain seurassa, filmärpäpähksen wito annettuna himoille, wihalle ja saastaisuudelle — ken pystyy sanomaan, kuintahan paljon onnettomuutta nämä ovat ihmisenwulle tuottaneet! Juomarin hallaantuneella otsalla ja sammuwassa filmässä, wäärän walan tekijän arassa kat-

fannossa ja rikollisen paadutetuissa kaswoissa seisoo kirjoitettuna: että „elämän onni on hetken wallassa“ j. o. että hetken telemää rikosta saapi hutaan saakka kestämä kurjuus ja onnettomuus useimmin woiittaa.

Totta on, että paljon kärsimystä on olemassa, jota kernaammin uskoisi onnettomuudeksi kuin rangaistukseksi, syystä että aiheet siihen, kauan sitte tapahtuneina, jo ovat ehtineet unohtua. Mutta nostakaamme waan wähiäsen entisyhden huntua, seurattaamme kehkeymisen lankaa taaksepäin niin kauas kuin saattamme, alkusyhtä seuraukseen, niin tapaamme lähteen, josta nykyinen pahuus tuohuu, ja tulemme kenties huomaamaan, että näennäisesti pienestä alkusyhtä on kaswanut pahetta, jotta ovat häwittäneet kolonaisen elämän onnen. Kuten laivan pohjasta sisääntunkeuwa wesi tippa ittestään ei ansaitse mitään huomiota, mutta kuitentkin waatii tarkkaa silmällepitoa, koska sen sijalta on reikä odotettawana, joka, jos ei sitä aikanaan estetä, lopuksi saattaa koko laivan haakfirikoon; samoin woipi myöskin hetken tekemä pieni harha-asel, jos ei sitä ajallansa korjata, kaswattaa „syntiä synnin päälle“, kunnes ovat saattaneet uhrinsa auttamattomaan kadotukseen. Tahi kysy näiltä, joiden elämän onni jo on tufehutettu, näiltä langenneilta olennoista, joiden paljas ulko-muotokin sinua kammottaa. Kysy heiltä, joita maailma ylönkatsoo, kysy heidän surkean satunsa jalaisuutta; kysy näiltä, joita wngtilan seinät, kunniaattomuuden ja omantunnon ruoska pitkinä wuosina muistuttawat heidän lankeemuksensa; ja he kaikki wiittaawat tuohon elämänsä onnettomimpaan hetkeen, jona kawlaltaja myrkytti heidän sydämensä.

Myönnettävä on, että jotkut rikokset jääwät maailmalta salatuiksi, ettei kaikkia rikokellisia maallinen oikeus tule tuomitsemaan. Katsi tuolla purjehtii yffi, jonka wurtta suotuifut tuulet kuletawat; rikkaus ja kunnia lewittelewät kulkia hänen tiellensä, ystämät polttelewat sawu-uhreria hänen kunniajensa ja maailma antaa hänelle parhaimman nimittensä ja kutsuu häntä „onnen lapseksi“.

Saksmanin perufirjoitusta pidettäessä ei tosin tarwaa ollut kirjaan pantawaksi, waan sen sijaan oli punaisessa kiristussa koko joukko katekollisia lausuja ja runofirjoja. Wuon muassa löytyi Korhosen runojen wälissä seuraawa laulunpätkä:

Yhden onnettoman tytön laulu.

- 1 w. Voi mua tyttö parkaa,
Näin onnetonta ja arkaa!
: : Minä tanssin, laulan ja kappaan : :
- 2 w. Minä istun kiuwella ja itken
Ja katselen maailmaa pitkin,
: : Ma kuuntelen, katson ja huokaan. : :
- 3 w. Kun tuuli ja myrskyt ne pauhaa,
Anelen mä lepoa ja rauhaa;
: : Ja kerran se mullekin suodaan ! : :

„Se onneton tyttö“ ei ollut suinkaan Mari ainoastaan, waan tyllä sellainen „onneton“ piti asuntoansa Saksmanin kaulaja-powessa. Tätä laulua sanoo Mari usein Saksmanin-wainaan soit-taessa laulancensa. Laulaa hän sitä wieläkin joskus muistellessaan menneitä päiviä.

Ja Marilla on Sankreinin wanharaamattu. Sen viime lehdele on mestarin omalla kädellä kirjoitettu: Korkeimman edessä ei ole ketään niin suurta, jonka ei pidä mitättömäksi tuleman, eikä niin pientä, jolla ei ole ijanikaikkinen päämaali. Sen tarkoituksen ja päämaalin tähden ihmiset sekä syntywät että — kuolewat.

Ja kun Sankreini ja Mari Pynnölän hewosella eräänä sunnuntaina oliwat kirkolla käyneet pienokaisista hutaan wiesmässä, niin paluumattalla ajaa kiidatti Niisto emäntinensä kuorokwulla oriillaan heidän ohitsensa. Silloin mutisi mestari itsekseen, ja Marilin silmä se sätenöitsi taas entisellä tawallansa. Hän näytti taistelewan itensä kanssa kowaa taistelua. Miin he nyt istuivat reessä, ja laukana heidän edellänsä lennätti Koiwulan nuori pari.

— Jää, sanoi Mari, olet niin usein puhunut minulle iki-ihanuudesta, johon sielu autuaasti uinahtaa; tiedän siitä koko joukon, waan osoita minua nyt todella itse siitä osalliseksi pääsemään.

Ja Sankreini puhui ihanasti siitä alkuperäisestä kauneudesta, joka saa ihmisolemon katkonnet kielel taaskin sopu-sointuisesti wäräjäämään. Ja Mari kuuli ja kätti.

Jää, sanoi hän taas, olet kertonut minulle äärettömästä totuudesta, josta kaikki totuus on kotosin, opeta minua omistamaan tämä totuus itselleni, niin että se todella minussa asuu.

Ja Sankreini selitti, että on olemassa elämää antawa totuus, jonka saa jokainen, joka tähdellä todella sitä etsii ja noudattaa.

— Jää, sanoi Mari wieläkin, opeta minua piiloutumaan siihen rakkauten, joka „peittää paljon rikoksia,“ ja joka „syntisiä vastaan ottaa“.

Ja jää puhui kirkastetuin kaswain, kuinta rakkauten hmpäröi meitä silloinkin, kun sitä wielä wastustamme. Kirkastui silloin Marinkin kaswot; hän oli kaitetikin löytännyt totuuden, ihanuuden ja rakkauten iki lähteen; ja samassa kun

hän oli hawainnut olewansa aiwan woimaton, samassa oli hän äärettömän woimakas. Olihan hän nyt woimallinen, koska saattoi sanoa, waikka tosin paljon taisteltuaan: Jumala siunatkoon Niistoa ja hänen emäntäänsä! — Miin he nyt puhetta pitäen saapuivat kotia. — — —

Ei ole enää kertomukseemme monta sanaa lisättävää. Tuttawistamme ovat useimmat menneet menojaansa. Sankreini ja uskoton Afseli lepääwät haudoisjaan; Saksmanin mielu on pahanpäiwäisellä kyläpelmannilla, joka sitä tanssitioloissa poruttaa. Mari, joka nyt on jo wanhä ihminen, on saanut testamenttien johdosta perä molemmat isänsä, eikä perintö niin wähiäinen ollutkaan, waikk’ei Sankreinin rahat pytyssä olleet, niinkuin hoettiin. Hän asuu littoiskiven lähellä Sankreini-wainaan huoneessa. Takana päin saa hän yhä pitää Pohjalais-Maijan nimen, edessä he häntä nimitawät tawallisesti Suutarin Mariksi. Khlän lapsia käy talwisiin hänen luonaan lukufoulua; onpa hän ottanut kaswataakseen pari köyhimpää. Paikkakunnan yleinen mielipide onkin, ettei niin nöyrää ja lempeää ihmistä monta ole, kuin hän. Peri harwoin ja filmärpäpähksen waan wälkähtää jilmä, joka ennen usein oli tuimasti sädehtinyt.

No, entä muut kertomukseemme henkilöt?

Se on pian sanottu, waikka se sanomattakin saisi jäädä. Pynnölän haltijat ovat kuolleet; wanhin weljeksestä hallitsee kotitaloa, ja toiset ovat raiwaanneet uutisajutuksia awaralle takamaalle. Kalterin Kalle on wainaisena maatorpparina; ripille hän oli päässyt, waikkei luku juuri kehuttawaksi ollut selwinnyt. Hänelläkin on waimo ja lapsia ja hywin hän kuuluu wäkenä ruokkiwankin. —

Mutta jos voimmekin lukea hänen sydämen tunteet, niin kenties näkisimme siellä terän, jota taukoamatta pistää ja viittaa hetkeen, jona harhaus tapahtui, ja jonka jälkiä vuosikymmenet ei ole voineet tajoittaa, vaan jonka julkisuuteen joutumista hän vapistuksella pelkää. Suun hymyily peittää myrkyllisen madon, joka lakkaamatta kalvaa hänen sydäntänsä, ja kernaasti hän antaisi kaiken omaisuutensa ja maallisen kunniansa, jos hän niillä voisi takaisin ostaa entisen oman-tuntunsa rauhan. R. A. L.

Hämeen ja Uudenmaan kunnista.

— Janakkalasta 5 p. syysk. 1883. Viime kirjessani mainitsin wiljan tu- losta, että niistä pelloista, misjä velkkää olkiviljaa wiljellään, on sato perin keh- no, jota vastoin vuoroviljelys antaa hyvän tulon, wallankin ne maat jotka ovat apulantaa saaneet. Syysmiljaa ei saada läheskään niin paljon kylvöön, kuin oli aiottu, wallankin torpparien, joitten täytyy herraansa pouta-päivinä palwella, on jäänyt pellot maholksi. Toumonteko oli si käynyt tänä syysynä perin helposti, jos olisi sen waan kaikki waroneet edeltäpäin, että pelto olisi suwella aikaseen usein muokattu, että se olisi ollut ruohoa kaswama- mata silloin kuin touvon aika oli, jonka pitää olla Elokuussa, syyskuinen ei me- nesty tällä paikalla kuitenkään, se on mo- nasti nähty. Sitten siihen waan kyl- wänyt, sillä kun alwaria jataa, ei tar- witse sefottaa ensinkään; monen jäi sillä lailla, ja sen on paljo parempaa kuin sefotetut.

Poutia on nykyisin ollut sitti, että su- wiviljoja saadaan sefotuksi, jos on sa- tanutkin wälillä.

Eräs wanha kirjoittaja täältä, jonka nimimerkit ovat R. S—n, tahtoo tietää minun oikata nimeeni, sillä nyt olen ai- noastaan käyttänyt „Rynää“ kirjoitusni- menäni. Rusthollarin wanha hapatus- kohan on miehen sappea ruwennut pakot- tamaan, että on tähtynyt moisen kyh- myksen tehdä? Sen olisitte saaneet kyh- yä Hämeen Sanomain toimitukselta, jos sii- hen olisitte ollut pakotetut.

Mitä siihen kirjoitusnimeen tulee, on- han niitä hullunpiakin ollut. Käyttihän tuonain eräs nurkkahyökkääjä täältä ni- meä: Lähetysystävä, todellinen lähetys- ystävä.

Mitä minun oikeeseen nimeeni tulee, sen tiedätte olewan kunniallisen. Jos tahdotte hyökätä kimppuuni, niin tiedätte wastuksen saawanne. Niinkuin sen ky- lymyksestänne huomasin, aiotten käydä kimppuuni oikein mieswoimalla nyt kun sattu warman tiedon.

Mitä minun artikkeliini tulee, ovat ne olleet aiwan luwallista sekä tarpeel- listakin laatua eikä mitään hyökkäys- warten. R. P.

Kursit.

Suomen Pankki, 5 p. Syyskuuta.

Myyjät.	Ostajat.
Pietari . . . . . 250: —	245: — 100: lta.
Lontoo . . . . . 25: 17.	25: 03 Punt. f.
Pariisi . . . . . 99: 80.	98: 90. 100: lta.
Hampur . . . . . 123: 20.	122: 50. 100: lta.
Amsterdam . . . . . 207: —	205: 50. 100: lta.
Stokholm . . . . . 139: —	138: 40. 100: lta.

Kuulutuksia.

Wöhtäkirjat pidetyt Hämeenlinnan kau- pungin waltuusmiesten kokouksissa wiime kuluneen Kesäkuun 8 ja Heinä- kuun 6 päivinä luetaan julkisesti Syys- kuun 7 päivänä 1883 k:lo 1/2 j. p. p. A. W. Becker.

Hämeenlinnan kaupungin Waltuusmiehet

Wuonna 1883 Syyskuun 7 päivänä k:lo 7 j. p. p. kokoontuivat Hämeenlin- nan kaupungin waltuusmiehet, jolloin

1:o Annetaan lausunto Rawintolan- isäntä R. S. Uferbergin anomuksen joh- dosta saada tässä kaupungissa harjoit- taa rawintolan- ja sokurileipurin liikettä;

2:o Annetaan lausunto Rawintolan- isäntä Alfred Nordinin anomuksen joh- dosta saada kahden vuoden aikana hä- nen rawintolasiaan wähisä erin annis- kella wiinaa;

3:o Esitellään Maistraatin kirjoitus, joka koskee Kauppias E. Hilden'in ano- musta saada kahden vuoden aikana wä- hisä erin myydä wäkeviä juomia;

4:o Annetaan lausunto Aptekinoppi- las Achilles Kirjakidin anomuksen joh- dosta saada tähän kaupunkiin asettaa paphrosfitehdas; ja

5:o Päätetään pöydällä olevia ja waliofuntiin lytätthjä asioita.

Kaupungin waltuusmiesten puolesta: Karl Erwast.

Keskiwiikkona ensitulewan Syyskuun 12 p. myhdään k:lo 10:stä edellä ja 4:stä j. p. p. huhtä seuraawana päi- wänä, jos tarwitsee, julkisella huutokau- palla talossa N:o 64 tässä kaupungis- sa edesmenneen Kruununwoudin Selim Kulwikin konkurssiwarastoon kuuluaa irtainta omaisuutta, nimittäin kultaa ja hopena, parempia ja huonompia huone- kaluja, keitto-astioita, kassia ja porssii- neja, sänky-, pito- ja linawaatteita sekä muuta kaikenlaista tawaraa, josta tä- män kautta tieto annetaan. Hämeen- linnan kaupungin awisiofikamarista 30 p. Elokuuta 1883.

D. R. Grönholm.

Häm. 3 k.

Hämeenlinnan säästöpankki ottaa pa- noffia neljän (4) prosentin korkoa ja kolmen kuukauden ylösjanomis-aikaa vastaan rahamäärästä, jotka eivät nouse päälle 3,000 markan, ja kuuden kuukau- den ylösjanomis-aikaa vastaan suurem- mista rahan-määrästä. Panffitunnit ovat: keskiwiikkoisin 5—6 ja lauanta- sin kello 6—7 ehtoolla. Hämeenlinnasta 4 p. tammikuuta 1879.

Johtokunta.

Huom. Häm. 2 krt. 15 v. suom. ja ruots.

Mästissä olewat

wiime vuoden kunnallismaksot tässä kau- pungissa footaan raatihuoneessa keski- wiikkona tämän syyskuun 12 päivänä kello 10—1 päivällä, josta asianomai- sille maksajille täten tieto annetaan, il- moitukseella, että rästit sen jälkeen tule- wat ryöstöllä riistettämiksi.

Hämeenlinnassa Syyskuun 6 p. 1883.

Rahatoimikamari.

Myytävänä.

1:ma Norjan raswasilliä mon- ta lajia, 1:ma Islannin silliä, 1:ma & 2:da keski-seytä, 1:ma pikku-sey- tä, 1:ma kalliokalaa, 1:ma longoja, 1:ma Wenäjän petrolia Nobel-veljes- ten tehtaasta, Riian sikuria, maku- laturia ja pussipaperia, pinnepaperia y. m., kaikkia suurissa erin tun- nettuihin mitä halvimpiin hintoihin m y y

Leon. Lindblad.

(H. D. 12 k. 1 k. v. 20 r. 12—1)

Ilmoitus.

Täten saan ilmoittaa, että olen alkanut räätälin liikkeen tässä kaupungissa. Ty- könäni löytyy monenlaisia syksy- ja talwi kankaita, werkoja ja trikoita, joista walmistan kaikenlaatuisia waatetuksia tilattaisja, miehille ja naisille, ja robkenen kunnollisella työllä ja kohtuullisella hinnalla sulkeutua kunnioitettawan yleisön suosiolliiseen huomioon.

A. Koski.

Raastuwankatu N:o 47. Linden'in talo.

LIVEKALOJA

Syyskuun lopussa odotan Trondje- mista tulewaksi laivan täyden suur- seytä, keski- ja pikku-seytä, ja so- pii niistä minun kanssani kaup- poja suorittaa halvoiksi tunnustet- tuihin hintoihin.

Leon. Lindblad.

(H. D. 4 k. 1 k. v. Syysk. 18 r. 4—1).

Mustia riibittyjä

Kauroja

ostaa Leon. Lindblad.

Tyhjiä petroli- ja öljy-tyyny- riä ostaa korkeimmista hinnoista

Leon. Lindblad.

(H. D. 12 k., 1. k. v., 22 r. 12—1)

Maatila myytävänä.

Sagan rustholli sekä sen kansja yh- dessä wiljeltyksessä olewat Köyhän augmenttitalo ja Rettulan werotalo, yh- teensä 2⁵/₁₂ manttaalia, luonnon ihanalla paikalla Hollolan pitäjässä, tarjotaan myytäväksi. — Tiloihin kuuluu 198 tynnyrin alaa wanhaa hyvää osaffi mul- ta- ja osaffi sawiperäistä peltoa 269 tynnyrin alaa niittua ja 1428 tynnyrin- alaa metsämaata, tilaisuutta uusiin wil- jelysmaihin löytyy yltäkyllin ja on jo 136 tynnyrin alaa suota walmiiksi oji- tettukin. Karjanlaidun hyvä sekä lässä. Metsää sekä tukki, hirsi- ja halkopuita löytyy yli oman tarpeen myös myhdäk- kin. Juuri kartanon wieresessä sijaitsee kartanon wejimylly. — Rautatielle Jär- welän asemalle tulee suwella 12 ja tal- wella 10 wenäjän wirstaa. Kartano so- pii, jos mielih, lohasta kolmeen osaan, joista kufin sittenkin tulisi olemaan hy- win pätewät tilusten awaruuteen ja hy- wään maanlaatuun katsoen. Tilat ovat kiinnitettyt 70,000 markan hypotekei lai- nasta, josta kuitenkään noin 5,000 mark- kaa on jo suoritettu. Ostaja saapi was- taanottaa tilat heti kohta jos niin ha- luua, ja mitä kauppahinnasta menee yli hypotekei lainan, tulee sen maksamisesta ostajan ja myhjän erittäin sopia. — Kaikenlaisia irtainta omaisuutta, erito- ten wiljaa ja eläimiä, saapi ostaja myös paikalla. Uikempia tietoja tilojen laa- dusta ja edusta saadaan allekirjoite- tulta omistajalta. Hollolasja Elokuun 30 p. 1883.

Gustaf Paasonen.

Häm. 1 f. 44 r.

Portteria,

yhdenmukaista kuin Ekenäs'in ja Hel- singin, C. D. Savelin.

Palwelusta mielih.

Huom! Häm. 1 f. 7 r.

15 wotias korkeamman kansakou- lun läpikäynyt nuorukainen ha- luua puotipojan paikkaa. Tarkempia tietoja antaa Normaalysein opettaja Emil Genes.

Ilmoituksia.

Huom! Häm. 1 f. 7 r.

Rappolan talon maalla Wanajan pitäjässä kielletään kaik- ki luwaton metsästämisen laissa sääde- tyn edeswastauksen uhalla.

J. Rappola.

Metsänhoitoseura, pidettyhänsä täällä wuosikokouksensa, pauee tiistaina tämän kuun 11 päivänä noin kello 9 edellä puolen päivän Hättilän kruunun- puustellin kartanon ympäristöllä toi- meen kaikenlaisten jalompain puulajien istuttamisen, jota jatketaan mainitun päivän iltaan saakka. Koska mielestä- ni olisi jangen suotawa että kelmollinen puiden istutustapa tulisi läänissä tun- netuksi niin lawealta, kuin mahdollista on, saan minä tämän kautta kehoittaa kaikkia asiaa harwastawia mainittuna päivänä saapumaan työpaikalle istutus- työtä katselemaan. Hämeenlinnassa syys- kuun 6 p:nä 1883.

C. von Ammondt.

Miehiä ilmoituksia.

Zumat Hämeenlinnasta lähtewät Helsinkiin kello 7,16 e. p. p. ja kello 6,41 j. p. p. — Turkuun ja Tampereelle kello 12,43 j. p. p. — Pietariin ja Hankoniemelle kello 7,16 e. p. p. — Paikallisjuna Helsingistä Hämeen- linnaan tulee kello 10,10 j. p. p. ja lähtee täältä Tampereelle maanantaisin, keskiwiik- koisin ja perjantaisin kello 10, 12 j. pp. Rautatien maksimien konttoori on a- woinna arkipäivinä kello 8—1 ja 3—6 se- kä pyhinä kello 8—5 e. p. p. Raastuwan oikeus istuu joka maanantai, alkaa kello 10 e. p. p.

Wöwartioita kaluhuoneessa.

J. w. 9 p. E. Törnberg. A. Ohanen.
" 10 p. D. Wirzenius. A. Ohman.
" 11 p. G. Tamminen. E. Laurila.
" 12 p. G. E. Lindholm. A. Eklund.
" 13 p. J. Numminen. A. Selin.
" 14 p. D. Lindros. R. G. Kreander.
" 15 p. A. Boyhoffskij. A. Konetski.

Hämeen Sanomain Diak-Ohitön kirjapaino Hämeenlinnassa. 1883.